

Jogi rovat
Világunk és Elveink VIII.

Cikksorozatunkat a következő polgári jogi alapelvvel, az együttműködés alapelvével folytatjuk. Az együttműködés hétköznapi fogalom, de különös jogi, polgári jogi tartalma van. A Ptk. (Polgári törvénykönyv) is több helyütt szabályozza. Így alapelvként, valamennyi polgári jogi jogviszonyra vonatkoztatva, a szerződések előkészítése és megkötése kapcsán, sőt, a szerződések teljesítése során is. További, az együttműködés elvét részletező szabályokat találunk még egyes szerződésfajták körében, mint pl. a vállalkozásnál is. Nem csoda! Mi lenne fontosabb, mint az, hogy az emberek egymással együttműködjenek. A régi magyar jog egyik fontos gondolkodója ezt így fogalmazta meg: „a másik fél érdekére való hívséges tekintet” (Grosschmid Béni).

Az egész társadalomra, de még annak kisebb részeire is vonatkozik: tagjainak érdekei elkülönülnek egymástól (más a családban a szülő és a gyermek érdeke, más az iskolában a tanár, az iskola és a tanuló érdeke, más a lakást használó személy és a lakás tulajdonosának érdeke, más a megrendelő és a vállalkozó érdeke). Ezen érdekek még ellentétben is állhatnak egymással (másképp ezt úgy fogalmazhatjuk meg, hogy az egészséges önzés ellentétet állít fel a felek között). Könnyen belátható és meg is tapasztalható azonban, hogy együttműködés nélkül, az ellentétek feloldása nélkül, az önzés önkéntes, vagy közös normák útján történő korlátozása nélkül a társadalom vagy bármely része nem halad előre, hanem az ellentétek lerontják, szétfeszítik, tönkreteszik azt.

A jog nem kívánja meg, hogy az egyén saját jogos érdekét félretéve, annak sérelmére működjön együtt. Ameddig azonban saját érdeke nem sérül, aktív, tevőleges magatartást követel meg (az ártó szándék hiánya, a passzivitás nem elegendő). Ilyen aktív magatartás lehet a tájékoztatás, az értesítés, a figyelemfelhívás, az adatközlés, a figyelmeztetés, az utasítás kérése stb. Néhány példa: Adásvételi, vagy ingatlan bérleti szerződés megkötését megelőzően pl. az eladó széles körű tájékoztatási kötelezettséggel tartozik, pl. egy ház vagy egy gépjármű esetében, a szerződés tárgyára vonatkozóan: használhatóság, állapot, hibák, tudnivalók. Az adásvételi szerződés körében a szerződés teljesítése (átadás-átvétel), birtokba adás stb. kell a feleknek együttműködniük. Vállalkozási szerződés körében mind a vállalkozó mind a megrendelő már a szerződés megkötése kapcsán tájékoztatni köteles a partnert. A vállalkozó pl. arról, hogy az ő szakmai tudása szerint a munka elvégzése milyen feltételeket igényel, milyen költségekkel jár, mennyi időt vesz igénybe, milyen kényelmetlenségeket okoz, milyen előfeltételeket kell a megrendelőnek teljesíteni. A megrendelő az általa elvárt eredmény tekintetében kell részletesen tájékoztassa a vállalkozót. A vállalkozási (de ugyanígy a megbízási, fuvarozási stb. szerződések körében) a teljesítés során még hosszabban és intenzívebben kell együttműködni – az eredmény érdekében, saját érdekből is. Pl. a munkaterület előkészítése, átadása, a munkafolyamatok során, egyeztetni, jóváhagyni kell az egyes munkarészeket. Az együttműködési kötelezettség minden egyes szerződéses jogviszonyban a konkrét helyzetnek megfelelően más és más.

És most nézzünk néhány bírói jogesetet az együttműködési kötelezettség vonatkozásában: a Legfelsőbb Bíróság (LB) több irányadó határozatában is rögzítette, hogy a feleket már a szerződés megkötését megelőzően terheli az együttműködési kötelezettség, mégpedig olyan körülmények tekintetében is, melyekre vonatkozóan tájékoztatást a jogszabály közvetlenül nem ír elő. Nem áll fenn külön tájékoztatási kötelezettség a szerződésben egyértelműen és világosan rögzített tények és körülmények tekintetében. Az együttműködési kötelezettség

valós tartalma kapcsán a legfontosabb fellelhető ítélet az alábbi: a betétes a banknál elhelyezett egy pénzösszeget egy évi határozott időtartamra. Az egy év lejárta előtt egy nappal felvette a tőkét és a kamatokat és ugyanannál a banknál újra lekötötte. A bank utóbb a felvett kamat visszafizetése érdekében perelte ügyfelét (!). Az alsóbb szintű bíróság elfogadta a bank érvelését: nem járt a kamat a betétesnek, mert a betét visszavétele napján az egy év nem járt le (ami igaz volt). A LB ugyanakkor úgy látta, hogy jogszerűtlen a kamat visszaperlése, mert bár a lekötés határideje nem járt le, de „a takarékjegyeket beváltó dolgozótól elvárható lett volna, hogy a lejárat előtt egy nappal figyelmeztesse az ügyfelet az idő előtti kiváltás jogkövetkezményére”. Jelen cikkünket ezzel zárom, de személyes megjegyzésként: a bank perindításában nem kevés cinizmust, a szakmai önkritika hiányát és a rosszhiszemű perlést vélem felfedezni...(folytatjuk)

dr. Wertán Balázs ügyvéd, Pomáz

iroda címe: Huszár u. 17.

www.wertan.hu T: 525-455; 30/6196-496